

Випуск № 16 (1 червня)

Вінниця – Львів – 2016 р.

ПЕРЕДМОВА

Любий читачу, збірка, яку ти зараз читаєш, видана проектом «Дерево казок» за підтримки проекту «Казка». В 16 номері збірки на тебе чекають захоплюючі казки. Мандруй світом казок разом з нами!

Збірка «Дерево казок» – це серійне щомісячне електронне видання, що розповсюджується абсолютно безкоштовно.

Своє життя збірка розпочала 1 березня 2015 року.

ПРОЕКТ «ДЕРЕВО КАЗОК»

(<http://derevo-kazok.com.ua>)

«Дерево казок» – величезний безкоштовний архів авторських та народних казок, які ви можете прочитати українською мовою. Тут ви знайдете не лише українські казки, а й казки інших країн. Проект складається з 4-х основних розділів: українська народні казки, казки народів світу, казки українських авторів та казки авторів світу. Автор та адміністратор проекту – *Лук'янюк Євген*.

Наші контакти:

fantazerwm@i.ua – головна адреса ел. пошти.

fantazerwm@yandex.ua – альтернативна адреса.

Приєднуйтесь до нас:

Ми на Facebook: <https://www.facebook.com/derevokazok>

Ми в Twitter: <https://twitter.com/KazkuPpUa>

Ми на GooglePlus:

<https://plus.google.com/communities/102303859954667667228>

Ми Вконтакті: http://vk.com/derevo_kazok

ПРОЕКТ «КАЗКА»

(<http://kazka.in>)

Сайт «Казка» розпочав свою діяльність в 15 жовтня 2011 року. Наша діяльність була спрямована на пошук всіх казок, що написані чи перекладені українською мовою, це могли бути і народні, і авторські твори. Ми також звертали увагу на аудіо, часом на відеоказки. Загалом нас цікавив будь-який контент чи медіа, що має стосунок до казок. Але з 1 січня 2016 року ми вирішили зосередитись на авторських казках. Ми змінюємо дизайн і концепцію сайту. Починаємо не тільки колекціонувати казки, а і пропагувати авторів цих казок. Долучаємось до розвитку сучасної української літератури в вузькій ніші – казки. Ми не відмовляємось і від перекладів творів іншомовних авторів на українську мову, отже, прагнемо пропагувати всю авторську казкову літературу.

Контакти:

ua@kazka.in – адреса ел. пошти.

Ми на Facebook: <https://www.facebook.com/Kazka.in>

Ми в Twitter: <http://twitter.com/Kazkain>

Засновник проекту – *Тарас Амброз*.

ЗМІСТ

Кресало.....	3
Чому полярні ведмеді не їдять пінгвінів.....	9
Круки з чарівного острова	10
Як у Барволиста фарби закінчились.....	15
Чесно здобута монета	16
Русалонька та її друзі	20
Птах-сурмач і грім	27
Як комета космосом подорожувала	28
Дроворуб	31
Історія про народження жабчика.....	33
Дурисвіт	34
Помічник пам'яті	38
Хоробрий солдат	39
Сорока-зłodійка	41
Близькі та найближчі родичі	43
Куди поділися дракони, або як з'явилися такси.....	43

Кресало

Йшов солдат по дорозі: раз, два! раз, два! Ранець за спиною, шабля при боці. Йшов він додому з війни. По дорозі пострічалась йому стара відьма. Вона була така противна: нижня губа в неї звисала аж до грудей.

– Добрий вечір, солдате! Ач яка в тебе славна шабля і великий ранець, ти справжній солдат! Ну, одержиш ти зараз грошей, скільки захочеш!

– Дякую тобі, стара відьмо! – сказав солдат.

– Бачиш ти ондечки старе дерево? – спитала відьма і вказала на дерево, що стояло неподалечку. – Воно зовсім порожнє всередині! Ти злізь нагору: побачиш там дупло, спустишся в нього на самісінький низ у дерево! Я перев'яжу тебе мотузкою круг пояса і витягну назад, коли ти мені гукнеш.

– А навіщо мені лізти туди в дерево? – спитав солдат.

– За грошима! – відповіла відьма. – Знай, що коли дістанешся самісінького низу в дереві, ти опинишся у великому підземному ході, там зовсім світло, тому що горить більше сотні ламп. Ти побачиш троє дверей, можеш їх відчинити, ключі стирчать зовні. Заходь у першу кімнату, там, посередині на підлозі, побачиш велику скриню, а на

ній собаку: очі у нього завбільшки як чайні чашки! Але ти не бійся. Я дам тобі мій синій картатий фартух, розстели його на підлозі, швиденько схопи собаку і посади його на фартух, а тоді відчини скриню і бери гроші, скільки захочеш. У тій скрині тільки мідні гроші, та якщо ти хочеш срібла – йди до другої кімнати. Там сидить собака з очима, як млинарські колеса. Та ти не лякайся, посади його на мій фартух і бери гроші. А якщо тобі захочеться золота, дістанеш і його стільки, скільки зможеш віднести, зайти тільки до третьої кімнати.

Але в собаки, що сидить там, кожне око як Кругла вежа. Оце справді пес, можеш мені повірити! Тільки тобі і його нема чого страхатися. Посади його лишень на мій фартух, і він тобі нічого не зробить, от і бери собі з скрині золота, скільки душі заманеться.

– Воно непогано! – мовив солдат. – Але що ж я мушу дати тобі за це, стара відьмо? Я гадаю, щось тобі потрібно ж від мене?

– Ні,– мовила відьма,– я від тебе не візьму ні копійки. Ти мені тільки принеси старе кресало, яке там забула моя бабуся, коли спускалась туди востаннє.

– Ну, перев'язуй мене мотузкою! – сказав солдат.

– Готово! – сказала відьма,– а ось і мій картатий синій фартух.

Поліз солдат на дерево, спустився в дупло і опинився, як і казала відьма, у великому проході, де горіло кілька сотень ламп.

Ось відчинив він перші двері. У! Там сидів пес і лупав на нього очима, такими завбільшки, як чайні чашки.

– Нічогенький молодець! – мовив солдат, посадив його на відьомський фартух і набрав повну кишеню мідних грошей, потім закрив скриню, знов посадив на неї собаку і попрямував до другої кімнати. Ой, ой! Там сидів пес з очима, як млинарські колеса!

– Нема тобі чого витрішки продавати, ще очі болітимуть! – сказав солдат, посадив і цього собаку на відьомський фартух, та коли він побачив у скрині велику купу срібла, викинув усі мідяки і набив обидві кишені і ранець самим сріблом. Тоді пішов він у третю кімнату. Ну й страхіття! У цього собаки очі були справді такі величезні, як Кругла вежа, і крутилися зовсім як колеса.

– Добрий вечір! – вимовив солдат і узяв під козирок. Такого собаки він ще ніколи не бачив! Проте солдат не став довго роздивлятися, а посадив і його долі, на фартух, та й відкрив скриню. Матінко рідна! Скільки там було золота! На нього він міг би купити весь Копенгаген, всіх цукрових поросят у перекупок ласощами, всіх олов'яних солдатиків, дерев'яних конячок, всі батіжки на світі! Оце справді грошей! Солдат викинув усе срібло з кишені і ранця і так набив золотом свої кишені, ранець, кашкет і чоботи, що ледь-ледь міг поворушитися. Тепер вже він мав гроші! Він посадив собаку знову на скриню, захлопнув двері і гукнув нагору:

– Тягни мене нагору ти, стара відьмо!

– А кресало ти взяв? – спитала відьма.

– Отаке! Зовсім забув! – сказав солдат, пішов і взяв кресало. Відьма витягла його нагору, і він знов опинився на шляху; його кишені, чоботи, ранець і кашкет були повнісінькі золота.

– Навіщо тобі це кресало? – спитав солдат.

– Це тебе не обходить, – відповіла відьма, – адже ти одержав гроші! А мені давай тільки кресало.

– Дурниці! – сказав солдат. – Зразу ж мені кажи, навіщо воно тобі, а то я витягну шаблю і відрубаю тобі голову.

– Не скажу, – мовила відьма.

Тоді солдат відрубав їй голову.

Відьма упала мертва. А солдат зав'язав усі гроші в її фартух, закинув вузол на спину, сунув кресало в кишеню і попрямував до міста.

Це було дуже гарне місто. Солдат зупинився в найкращому готелі, обрав собі найкращі кімнати, замовив найулюбленіші страви, – адже він тепер був багатим, мав стільки грошей!

Служник, який чистив його чоботи, здивувався було, що у такого багатого пана такі кепські чоботи, але ж солдат ще не встиг справити собі нові. Проте другого дня він придбав собі і чоботи і багаті вбрання.

Тепер солдат став знатним паном, і йому розповіли про всі дива в цьому місті, і про короля, і про чудову принцесу, його дочку.

– А як би її побачити? – спитав солдат.

– Це зовсім неможливо, – сказали йому. – Вона живе у величезному мідному замку, а замок оточений високими стінами з вежами. Ніхто, крім самого короля, не сміє туди ні зайти, ні вийти звідти, бо королю напроорочили, що дочка його вийде заміж за простого солдата, а королям таке подобатися не може!

«От би поглянути на неї!» – подумав солдат. Та хто б йому це дозволив?!

Тепер він зажив дуже весело, ходив у театри, їздив кататися в королівський парк і багато грошей віддавав бідним. І це було дуже добре з його боку, адже він по собі добре знав, як то погано, коли не маєш ані копійки в кишені. Тепер він був багатий, розкішно вдягався і придбав багато друзів; вони його називали добрим молодцем, справжнім кавалером, і це йому дуже подобалось. Але він щодня тільки витрачав гроші, а нових взяти не було звідки, і врешті у нього лишилося тільки дві монетки. Довелося перебратися

йому з гарних кімнат в крихітну кімнатку аж під самісіньким дахом, самому чистити собі чоботи і латати на них дірки. Ніхто з друзів тепер його не відвідував – надто вже високо було підніматися до нього.

Якось зовсім пізно увечері солдат сидів у своїй кімнатці, і у нього не було грошей навіть на свічку. Тут він згадав про маленький недогарок у кресалі, який взяв у дуплі дерева, куди його спускала відьма. Солдат дістав кресало і недогарок і ударив по кременю, викрешуючи вогонь, двері широко розкрились, і пес з очима, як чайні чашки, той самий, якого він бачив у підземеллі, з'явився перед ним і спитав:

– Що накажеш мені, господарю?

– Що таке? – здивувався солдат. – Та це ж, виходить, презабавне кресало, я зможу одержати все, що захочу! Дістань мені грошей! – наказав він собаці, а той раз – і вже нема; два – знову тут, а в зубах тримає великий мішок з мідними грошима. Тоді зрозумів солдат, яке це чудесне кресало. Вдарить він один раз – прибіжить собака, який сидів на скрині з мідними грошима, вдарить двічі – прибіжить той, у якого срібло, вдарить тричі – прибіжить той, що має золото.

Ну, знову солдат перебрався в прекрасні кімнати, став знову носити багатий одяг, і всі його друзі відразу його пізнали і полюбили знову.

От якось йому спало на думку: «А дивно, що не можна побачити принцесу! Вона така красуня, кажуть усі, а яка з того користь, коли вона весь свій вік просиділа у мідному замку за високими стінами з вежами. Невже мені так і не пощастить побачити її? Ану, де моє кресало?» І він ударив по каменю, і враз перед ним з'явився собака з очима, як чайні чашки завбільшки.

– Воно, правда, вже зараз ніч, – мовив солдат, – але мені страшенно захотілось побачити принцесу, хоч на одненьку хвилю!

Собака одразу за двері, і не встиг солдат отямитися, як він з'явився з принцесою. Принцеса сиділа у нього на спині і спала. Вона була така гарна, що кожен одразу б побачив, що це справжня принцеса. Солдат не стерпів і поцілував її – адже він був славний вояка, справжній солдат! Потім собака відніс принцесу назад, і вранці, коли король і королева пили чай, принцеса розповіла, що вночі бачила дивний сон про собаку і солдата. Ніби вона їхала верхи на собаці, а солдат поцілував її.

– Оце справді мила історія! – промовила королева.

І другої ночі в спальні принцеси залишили стару фрейліну. Стара фрейліна мусила дізнатися, чи то був дійсно сон, чи, може, щось інше.

А солдатіві знову страшенно заманулось побачити прекрасну принцесу, і от, вночі, знову з'явився собака, схопив принцесу і помчав що є сили. Але стара фрейліна одягла непромокальні чоботи і кинулась навздогін.

Побачивши, що собака з принцесою зникла в одному великому будинку, вона подумала: «Тепер я знаю, де їх шукати!» і намалювала шматком крейди на воротах великий хрест, а потім пішла додому і лягла спати. Але собака, коли відносив принцесу додому, помітив цей хрест, узяв зразу ж шматок крейди та й понаставляв хрести на всіх воротах у місті. Це було хитро вигадано; адже тепер фрейліна не могла відшукати потрібні ворота, бо хрести були на всіх.

Рано-вранці король з королевою, стара фрейліна і всі офіцери пішли дивитися, куди це принцеса їздила вночі.

– Ось куди! – сказав король, побачивши перші ворота з хрестом.

– Ні, ось куди, чоловіченьку, – заперечила королева, побачивши хреста на інших воротах.

– Але й тут хрест... І тут! – загомоніли дами й офіцери, бачачи хрести на всіх воротах.

Тут усі зрозуміли, що діла з цього не буде. Але королева була дуже розумною жінкою, вона вміла не тільки в каретах гуляти. Взяла вона великі золоті ножиці, порізала великий шматок шовкової матерії на клаптики і зшила малесенький гарненький мішечок. У той мішечок насипала дрібної гречаної крупи і прив'язала до спини принцеси, а потім прорізала в мішечку маленьку дірочку, щоб крупа сипалася на шлях, яким поїде принцеса.

Вночі з'явився знову собака, посадив принцесу на спину і поніс до солдата. Солдат так полюбив принцесу, що дуже бажав би стати принцом і одружитися з нею.

Собака не помітив, що крупа сипалась за ним весь шлях від замка до вікна солдата, куди він стрибнув з принцесою. Вранці король і королева дізнались, куди їздила принцеса, і солдата посадили у в'язницю.

От і сидів він. Ой, як там було темно й нудно! Йому сказали: «Завтра вранці тебе повісять!»

Дуже невесело було це почути. А кресало своє він забув дома, в гостиниці. Вранці солдат підійшов до маленького віконечка своєї камери і став дивитись крізь ґрати на вулицю:

народ юрбами поспішав за місто подивитись, як його вішатимуть. Били в барабани, проходили полки солдатів. Усі люди бігли, біг і хлопчик-швець в шкіряному фартусі і черевиках. Він біг галопом, і один черевик злетів з ноги і вдарився об стінку, за якою сидів солдат і дивився крізь ґрати.

– Ей, ти, куди поспішаєш? – гукнув йому солдат. – Адже без мене справа не обійдеться, а коли ти збігаєш туди, де я жив, і принесеш мені моє кресало, я дам тобі чотири монети. Тільки одна нога тут, а друга там.

Хлопчик був не проти одержати чотири монетки, мерщій дременув за кресалом, віддав його солдатові, і... ну зараз почуємо, що було потім!

За містом була збудована висока шибениця, а навколо стояли солдати і багато сотень тисяч народу. Король і королева сиділи на пишному троні, навпроти суддів та радників. Солдат уже стояв на сходах, але коли вже хотіли накинути йому петлю на шию, він сказав, що перед тим, як стратити злочинця, завжди виконують якесь його невинне бажання. Він дуже хотів би викурити люлечку тютюну – адже це буде його остання люлечка на цім світі. Король не посмів відмовити в такому проханні, і солдат витяг своє кресало. Вдарив по кременю – раз, два, три! І перед ним з'явилися три собаки. Собака з очима, як чайні чашки, собака з очима, як млинарське колесо, і собака з очима, як Кругла вежа. – Ану, допоможіть мені визволитись з петлі! – сказав солдат. І собаки кинулись на суддів і на всіх радників, схопили того за ноги, того за ніс та й почали підкидати на кілька сажнів угору; усі попадали і порозбивались.

– Не треба! – закричав король, але найбільший пес схопив його разом з королевою і підкинув угору одне за одним. Тоді солдати злякались, а весь народ закричав:

– Солдатику! Будь нашим королем і одружись з прекрасною принцесою!

І ось посадили солдата в королівську карету, а всі три собаки танцювали перед нею і кричали «ура!» Хлопчаки свистіли, засунувши пальці в рот. Солдати віддавали їм честь. Принцеса вийшла з свого мідного замка і стала королевою, чим була дуже задоволена! Весільний банкет тривав цілий тиждень, і собаки теж сиділи за столом і лупали очима.

Автор: Ганс Христиан Андерсен

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/кресало-г-х-андерсен.html>

Чому полярні ведмеді не їдять пінгвінів

А ви знаєте чому полярні ведмеді не їдять пінгвінів?:)

Одного разу у голубів зі служби всиновлення птахів зламалися внутрішні компаси. Знаєте, в цих голубів постійно щось ламається! І вони доставили дуже-дуже цінний пакунок зовсім не на той полюс. Звісно ж, згодом голуби отримали догану. Отримувач не відіслав пакунок назад, тож справу з часом залагодили.

Полярний ведмідь, якому дістався пакунок, дуже здивувався. Він очікував на листа від брата, замовлені з інтернет-магазину книжки і горішки, однак, аж ніяк не на два яйця!

Але, знаєте, полярні ведмеді дуже відповідальні істоти! Тому він одразу ж відповідально поставився до яєць!

Відповідальність дала свої результати і всього за два місяці полярний ведмідь вперше в житті зустрівся з пінгвінами.

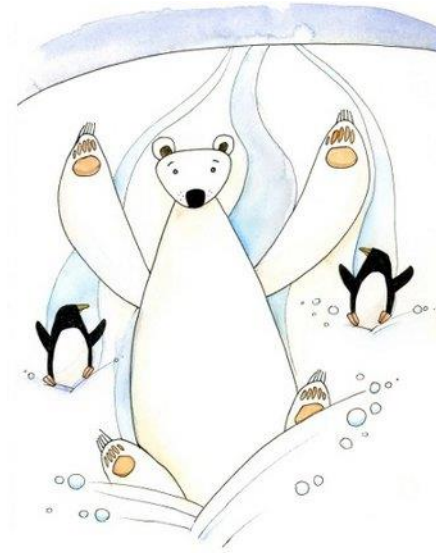

Варто сказати, що вони одразу ж проїнялись взаємною симпатією.

Автор: Марися Рудська

Джерело: <http://kazka.in/media/ilyustratsiji/marysya-rudska/chomu-polyarni-vedmedi-ne-jidyat-pinhviniv.html>

Тепер відома відповідь на загадку «Чому полярні ведмеді не їдять пінгвінів?»

Круки з чарівного острова

Коли норвезькі рибалки повертаються з риболовлі додому, то часто бачать, що на стерно їм поначіплювалися колоски зі стеблами або знаходять у шлунку спійманої риби зерна ячменю. Тоді вони знають, що човен їхній пропливав повз котрийсь із чарівних островів, про які мовиться в давніх переказах. На тих островах і сонце світить ясніше, ніж десь-інде, і трава на луках буйніша, і хліб на полі родить кращий, і риби в морі біля них більше.

Але не всім з являються на очі ті острови. Тільки чесні й відважні люди, коли в морі шаленіє буря і їм загрожує смертельна небезпека, можуть побачити

їхні таємничі береги. І щасливий той, хто ступить на чарівний острів, – тоді він урятований.

Таке щастя випало й одному рибалці на ім'я Кнут.

Жив він на березі моря і мав повну хату дітей, а з майна – лише човен та дві кози, і то їх доводилось підгодовувати риб'ячими хвостами, бо трави на прибережних скелях росло мало. Діти його також не раз бігали голодні, адже траплялося й таке, що Кнут повертався з моря в порожні. Та однаково він був усім задоволений, ніколи не нарікав на свою долю і не занепадав духом.

Одного дня Кнут, як завжди, вирушив зранку в море. Вже кілька днів йому не щастило, риба не ловилася, жінка з дітьми сиділи вдома голодні, не було за віщо купити ані борошна, ані крупів на кашу. «Може, хоч сьогодні пощастить», – думав Кнут.

Довго він плив, берег уже зник у далині, а риба ловилася погано. Коли це зненацька впав густий туман, небо потемніло і знялася страшна буря. Човен, мов тріску, підхопили хвилі. Довелось Кнутові викидати з човна всю рибу, щоб не піти на дно разом з ним. Та однаково, хоч човен і полегшав, його важко було втримувати проти хвиль.

Але Кнут не дарма все своє життя прожив на морі. Він спритно ухилявся від хвиль або вискакував на них щоразу, коли вони ладні були поглинути човен.

Минула година, п'ять годин, минуло й шість, Кнут виснажився до краю, а буря не вщухала. Він сподівався, що приб'ється до якогось берега, та навколо, скільки око сягало, перекочувалися хвилі, темрява стала ще гущіша. Кнутові навіть здалося, що він пливе не до берега, а в море. Чи, може, то вітер змінився й несе його від суходолу? Так воно, видно, й було, бо за стільки годин його напевне викинуло б десь на скелі.

Раптом крізь шум хвиль і ревіння вітру він почув перед носом човна хрипке крикання. Серце йому стислося.

«Мабуть, це морський дух співає мені похоронну пісню, – подумав Кнут. – Видно, прийшла моя остання година...»

Він подумки попрощався з дружиною й дітьми і приготувався до смерті. Багато разів заставляла його в морі негода і ніколи не могла здолати, а тепер, певне, таки здолає.

Тієї миті Кнут помітив, як серед хвиль майнуло щось чорне. Та коли він підплив ближче, то побачив, що то не морський дух, а просто три круки сидять на уламку щогли.

Хвиля відразу підхопила човна й кинула його далі повз ту щоглу. Кнут не дуже придивлявся до круків. Він зголоднів, хотів пити і так стомився, що

руки насилу тримали стерно. Скінчилося тим, що він опустил голову на груди й заснув.

Скільки спав Кнут, він і сам не знав, але збудив його легенький поштовх, ніби човен торкнувся берега.

Кнут підвів голову й розплющив очі.

Хмари розходились, крізь них прозирало сонце й освітлювало невідомий берег. Пагорби на ньому заросли лісом аж до верхів'я, а буйні зелені луки й лани, засіяні ячменем, підступали до самої води. Кнотові здалося, що він чує пахощі квіток, приємні й живлющі, – таких він зроду ще не чув.

«Тепер я врятований, – подумав Кнут. – Бо це напевне чарівний острів».

Він підтяг човна вище на берег і пішов ледь помітною стежкою, що вела через лан, засіяний ячменем. Такого колосистого ячменю Кнут також зроду ще не бачив.

Стежка привела його до низенької землянки, вкритої недавно зрізаним дерном. На її зеленому даху паслася біла коза з позолоченими рогами і таким великим вим'ям, як у найбільшої корови. А перед землянкою на ослінчику сидів маленький дідок у блакитному каптанчику й попахкував люлькою. Борода в дідка сягала майже до колін,

– Прошу ласкаво на наш острів, Кноте, – сказав дідок.

– Хай вам завжди щастить, батьку, за добре слово, – відповів Кнут, – Хіба ви мене знаєте?

– Певне, що знаю, – відповів дідок. – Може, переночуєш у нас?

– Та переночував би, батьку, – відповів Кнут.

– Гаразд, місце для тебе знайдеться. Скоро повернуться й мої сини, – сказав дідок. – Ти не зустрічав їх у морі?

– Ні, я зустрічав тільки трьох круків, що сиділи на уламку щогли, – відповів Кнут.

– Ото і є мої сини, – сказав дідок. Потім вибив з люльки попіл і додав: – Але чого ми стоїмо, заходь до хати, ти, напевне, зголоднів і пити хочеш.

– Дякую, батьку, – мовив Кнут.

Він переступив поріг землянки і завмер з дива, бо зроду йому не доводилось бачити таких розкошів. Стіл був увесь заставлений прегарним посудом: тарілками, тацями, дзбанам, келихами. І чого тільки в них не було: і печеного, і вареного, і солоного, і солодкого, а до їжі вино, пиво й мед.

Кнут їв і пив, аж за вухами лящало, а тарілка й келих перед ним однаково були повні. Сам дідок їв мало, та й розмовляв мало, а все позирав на двері.

Та ось надворі застукотіло, затупало, двері відчинилися, і до землянки зайшли три юнаки, високі й дужі. Кнут аж затремтів, як побачив їх. Але вони чемно привіталися з ним і теж сіли до столу. Кнут хотів підвестися, сказав, що вже наївся, та вони знов посадовили його й почали їсти та пити самі. І хоч скільки вони їли й пили, на столі нічого не меншало.

До кінця вечері вони так заприятюлися з Кнутом, що запропонували йому ловити разом рибу.

– Лягай тепер відпочивати, а вдосвіта ми рушимо в море,– сказав старший брат, встаючи з-за столу.

Другого ранку вони попливли в море. Та не встигли далеко відплисти, як знялася страшна буря. Один брат стояв біля стерна, другий пильнував вітрила, третій сидів на носі, а Кнут вичерпував воду черпаком. Він так завзято працював, що якби не промок до рубця від хвиль, то однаково змокрів би від поту. Човен мчав наввипередки з вітром, а коли в ньому набиралося надто багато води, брати спрямовували його на гребінь хвилі й нахиляли так, що вода виливалася через корму.

Нарешті буря вщухла, і вони почали рибалити.

Брати взяли своє спорядження, а Кнут своє. Риби там було багато, брати раз по раз витягали її з води. У Кнута також добре клювало, та тільки-но він підтягав рибину до краю човна, як вона зривалася з гачка.

Коли човен був повний, вони повернулися на острів, почистили рибу й розвісили її сушитись.

– Бачиш, скільки риби наловили,– сказали брати,

– Та наловили, тільки не я,– зітхнув Кнут. – До вас риба сама йшла, а в мене зривалася.

– То в тебе такі гачки. Візьми наші, може, тобі другого разу краще поведеться.

Дали вони Кнутові свої гачки, і справді, другого дня риба в нього ловилася не гірше, ніж у братів. Повернулись вони на острів, почистили рибу, розвісили, і кожному припало аж по три жердини.

Цілий тиждень прожив Кнут на острові й захотів додому. Брати спорядили йому на дорогу великого, на восьмеро весел човна, поклали в нього мішок борошна, сувій брезенту і всього, що потрібно рибалці.

Кнут не знав, як і дякувати їм за гостинність. Круки з чарівного острова (норвезька казка)

– Ніколи я не забуду вашого острова,– сказав він.

– Як не забудеш, то ласкаво просимо до нас другої весни. Поїдеш з нами на ярмарок продавати рибу. Вона якраз до того часу висохне,– сказав дідок.

– Та як же я знайду ваш острів? Я не знаю дороги, мене сюди буря прибила,– мовив Кнут.

– Простуй за круком, коли він летітиме у відкрите море, і потрапиш просто до нас,– відповів дідок. – Ну, щасливої тобі дороги!

Відпливши від берега, Кнут обернувся, щоб востаннє глянути на острів. Та побачив тільки безмежне море. Острів зник, наче його ніколи й не було.

Другої весни, коли відшуміли бурі, Кнут зібрався на чарівний острів. Недалеко й відплив від берега, як над човном з'явився чорний крук і повів його в море.

І не зоглядівся Кнут, як доплив до чарівного острова.

А там біля пристані стояв уже наготові корабель. Кнут зроду ще не бачив такого корабля. Він був такий великий, що від носа до корми не долітав людський голос. Тому посередині стояв матрос і команду з корми передавав на ніс, та й то всім доводилось добре кричати, щоб їх почули.

Господарі острова вже повантажили свою рибу на корабель, а Кнутова ще висіла на жердинах. Він сам почав зносити її в трюм. Але хоч скільки носив, на жердинах риби не меншало, бо замість тієї, що він здіймав, з'являлася нова.

Нарешті трюм наповнився, і корабель відплив.

На ярмарку Кнут продав свою рибу дуже вдало і за отримані гроші купив новий вітрильник з усім рибальським спорядженням. А купував він його разом з дідком, який був йому за порадника.

Пізно ввечері, коли Кнут налаштувався додому, дідок прийшов до нього на вітрильник попрощатися.

– Ти нас більше не побачиш,– сказав він. – Та поки житимеш чесно, ми тобі завжди допомагатимем. Стоятимем поряд із тобою біля стерна, коли лютуватиме буря, підпиратимем твої щогли, щоб вони не ламалися, і разом з тобою ловитимем рибу. Тобі завжди щаститиме.

Відтоді так воно й було. Хоч до чого б узявся Кнут, йому завжди щастило, і злигодні вже далеко обминали його родину та його хату.

І завжди, коли він у негоду плавав своїм вітрильником, чиїсь невидимі руки допомагали йому долати хвилі, а коли він ловив рибу, то завжди наловлював її вдосталь.

Кнут знав, звідки в нього таке щастя, й ніколи не забував про чарівний острів, до якого його прибила буря, та про господарів того острова. І в кожную річницю своєї зустрічі з ними він причепурював свій вітрильник, запалював ліхтарі і запрошував музик, щоб вони грали його невидимим приятелям. Ніхто не знає напевне, але кажуть, що гості з чарівного острова навіть танцювали під ту музику, хоч ніколи більше не показувались на очі Кнотові.

Автор: норвезька народна казка.

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/крыки-з-чарівного-острова-казка.html>

Як у Барволиста фарби закінчились

На землю спустилась Осінь зі своїм головним помічником.

Барволист ніс у руках кольорову палітру, щодня і щогодини розмальовуючи землю. Трава з ним набула жовтуватого відтінку, а по зелених листочках художник розставляв коричневаті цяточки або провожив пензликом з жовтою фарбою.

Іноді він для забави міг вилити відерце червоної фарби на дерево, додавши ще й піввідра помаранчевої. Найчастіше так жартував Барволист з кленами, перетворюючи дерева в сонячних променях на вогники.

Тільки сосен, ялин і смерічок художник не чіпав, їхні голочки ставали для нього такими колючими, що й годі.

Так минали дні за днями.

Осінній дощик часто намагався змити з листочків чудові осінні барви. Але Барволист, мабуть, знав

якийсь секрет, бо його фарби не змивались. Навпаки, здавалось, розповзались і по сусідніх листочках, деревах, кущах.

Ще трава зеленіла, а дубове листя вже вкрилося бронзою. Горобина червоніла не лише ягідними гронами, а й листячком. Верби та липи переливались зеленню і жовтизною, а помічник Осені творив далі.

Тільки Вітер-пустун вирішив пожартувати: жовту фарбу він підняв високо-високо, хотів Сонце яскравішим зробити, щоб погріло воно трохи землю, а він зміг відпочити. Та не втримав, і всю-всю фарбу на одну лише сосну перекинув. Але фарба голочок боялась, вся в дуплі у білочки сховалася серед горішків і шишок, ще й крихітних діток.

Засмутився своїй невдачі Вітер, та не заспокоївся, а підняв тихенько оранжеву фарбу. З саду на город її відніс, а там на гарбузи вилив. І ті стали такими жовтогарячими. Зразу від радощів трохи і підросли, ще й солодшими стали.

Аж тепер помітив художник, що у нього залишилась лише червона та бронзова фарби.

– Ех, Вітер! Я ж ними землю розфарбувати не зможу, – і вкінці він навіть пензля опустив.

Соромно стало пустуну, що стільки фарби перевів. Тепер він Барволисту помагав: листочок до листочка нахилив, щоб менше фарбувати доводилось.

А коли й перестарається, потягне сильніше і відірве зелений листок, аж зажуриться.

Тоді вже художник розважає:

– Зате менше фарби треба!

А як і та закінчилась, лишили теперішні товариші листя Дощику і Холоду.

Та на землю вже спішила Зима.

Автор: Марія Солтис-Смирнова

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/mariya-soltys-smyrnova/yak-u-barvolysta-farby-zakinchyls.html>

Чесно здобута монета

Була собі колись бідна вдова. Жила вона в маленькій хатині край села, їсти не мала чого, палити в хатині теж не мала чим, от і послала вона свого малого сина в ліс по дрова. Надворі був холодний осінній день, і хлопчина цілу дорогу до лісу біг підстрибом,

щоб нагрітися. Збираючи в кошик то гіллячку, то коріняку, хлопчина часто бив руками по тілі, бо з холоду вони почервоніли, ніби ягоди брусниці, що росла навколо.

Назбирав хлопчина повний кошик дров і подався додому. Коли це на галявині він раптом побачив білий, з'їдений негодою камінь.

– Бідолашний старенький каменю,– пожалів його хлопчина,– який ти блідий, аж білий. Мабуть, дуже змерз.

Він скинув із себе курточку й накрив камінь.

Прийшов хлопчина додому, а мати й питає, чого це він у такий холод ходив до лісу в самій сорочці. Хлопчина й розповів їй, що побачив у лісі ртарий, побілілий з холоду камінь і накрив його своєю курточкою.

– Йолопе! – накинулась на нього мати. – Невже ти гадаєш, що камені мерзнуть? А якби навіть мерзли, то своя сорочка ближча до тіла. Одяг тепер дорогий, у нас його нема, а ти викинув на камінь добрісіньку куртку!

І вона погнала хлопчину назад до лісу по куртку.

Прийшов він на ту галявину, де залишив курточку, і бачить – камінь одним краєм зрушивсь і ледь піднявся.

– Бідолашний! Це тому, що ти нагрівся, правда? – сказав хлопчина.

Та коли він підійшов до самого каменя, то побачив під ним скриньку, повну блискучих срібняків.

«Мабуть, вони крадені,– подумав хлопчина,– бо хто ховатиме в лісі під каменем свої власні гроші?»

Узяв він скриньку, поніс до озера і висипав гроші у воду. Та одна монета ніяк не тонула, хоч хлопчина й занурював її руками.

– Оця монета здобута чесно, бо ніяк не тоне,– сказав сам до себе хлопчина.

Він узяв того срібняка, надяг курточку й подався додому.

Прийшов він та й оповідає матері, як знайшов скриньку з грішми і як висипав ті гроші в озеро.

– А одна монета не потонула, і я взяв її, бо вона напевне здобута чесно,– закінчив свою розповідь хлопчина.

– Який же ти дурний у мене! – розгнівалася мати. – Коли з усіх монет тільки одна була добута чесно, то виходить, що на світі дуже мало чесності. Та хоч би їх крали й перекрадали, знайшов же їх ти, а своя сорочка ближча до тіла. Якби ти взяв ті гроші, ми б вилізли зі своїх злиднів і довіку нічим не журилися. Не хочу більше годувати тебе, коли ти такий йолоп. Іди собі геть і сам заробляй на себе.

І пішов хлопчина в широкий світ. Він скрізь просився в найми, але йому не щастило.

– Надто ти малий і слабосилий! – казали люди й відмовляли йому.

Довго він ходив, довго поневірявся, та якось зайшов до одного купця.

І той купець узяв його в найми – носити куховарці воду та дрова.

І так залишився хлопчина в купця. Одного разу купець лаштувався їхати в іншу країну, далеко за море. Він запитав усю свою родину й челядь, що кому звідти привезти. Кожен сказав, що йому хотілося б, а коли дійшла черга до хлопчини з кухні, той простяг купцеві свою монету.

– Що ж тобі привезти? – запитав купець. – Адже за цю монету багато не купиш.

– Купіть, що дадуть, – відповів хлопчина.

– Ну добре, може, щось і дадуть, – сказав купець і поїхав.

Продав він за морем свій товар, набрав нового, накупив усього, що обіцяв своїй родині й челяді, і вернувся на корабель. Він хотів був уже відпливати і аж тоді згадав, що хлопчина з кухні дав йому монету і він мав йому щось купити за неї.

«Невже мені через таку дрібницю доведеться вертатись назад до міста? – подумав купець. – Ні, не буду гаяти на це час».

Коли це на березі з'явилася якась баба з мішком за плечима,

– Що ви несете в мішку, матусю? – запитав купець.

– Кішку. Нема мені чим її годувати, то я оце вкину її в море, хай утоне, – відповіла стара.

«Хлопчина просив мене купити, що дадуть за його монету, – подумав купець. – То, може, візьму йому кішку?» І він запитав стару, чи не віддасть вона йому за монету свою кішку.

Стара зраділа, що так вигідно позбулася кішки, й віддала її купцеві навіть з мішком.

Недалеко й відплив купець, як зненацька налетіла буря. У снасті засвистів вітер, корабель почало кидати на хвилях і понесло невідомо куди.

Нарешті їх прибило до берега, і вони опинилися в країні, де купець ще ніколи не був. Він зразу ж подався до міста. А там зайшов до шинку і бачить – на кожному столі лежать різки, біля кожного гостя також різки. Здивувався

купець. «Навіщо їм стільки різок? – подумав він. – Погляну, що робитимуть з ними інші відвідувачі».

Він сів до столу, а коли йому принесли замовлену їжу, то відразу збагнув, що тими різками роблять. З кожного закутка, з кожної щілини повилазили сотні мишей, вони накинулись на їжу, і кожному, хто сидів за столом, довелось відбиватися від них різкою. Навколо тільки й чути було, що ляск і удари, один гучніший за інший. Інколи той, хто відбивався від мишей, зачіпав сусіда і йому доводилось вибачатися.

– Тяжко жити людям у цій країні, – сказав купець. – А чому ви не придбаєте собі кішки?

– Кішки? – здивувалися люди.

Вони навіть не знали, що це таке.

Тоді купець приніс з корабля кішку, яку він купив для хлопчини, і всі миші розбіглися. Люди вперше спокійно попоїли. Як же вони дякували купцеві! І почали просити його, щоб він продав їм кішку. Спершу він відмовлявся, потім згодився, але заправив за кішку сто талярів. Йому радо заплатили таку ціну, та ще й не могли надякуватись.

А купець поплав собі далі. Та не далеко й відплив від берега, як дивиться – а на грот-щоглі сидить кішка.

Невдовзі на морі розгулялася буря, ще більша, ніж першого разу. Корабель гнало по хвилях невідомо куди і нарешті прибило до країни, де купець ще ніколи не був.

Він зайшов до шинку і знов побачив на столах різки. Тут вони були грубші й довші. Але таких різок і треба було, бо мишей виявилось куди більше. І були вони величезні, таких мишей купець зроду й не бачив.

Він удруге продав кішку за сто талярів. І цього разу йому не довелось торгуватися.

Поплав купець далі. І тільки-но вибрався у відкрите море, аж гульк – кішка знов сидить собі на грот-щоглі.

І ще раз знялася буря, хвилі погнали корабель і прибили до невідомої країни, де купець ще ніколи не був.

Пішов він обідати в шинок. І знов побачив на столах різки, але кожна була на півтора ліктя завдовжки й така груба, як невеличка мітла.

Купцеві сказали, що люди тут погамовують свій голод з великими труднощами, бо на їжу кидаються сотні гидотних пацюків і люди змагаються з ними за кожний шматок, щоб укинути його в рот.

Приніс купець з корабля кішку, і мешканці тієї країни полегшено зітхнули. Почали вони просити, щоб він продав їм кішку. Купець довго відмовлявся, та нарешті сказав, що продасть, але не дешевше, як за триста

талярів. Вони радо заплатили ту ціну, та ще й не могли надякуватись і щиро побажали йому щасливої дороги.

І знов вирушив купець у море. «Скільки грошей заробив хлопчина на одній монеті, яку я взяв у нього, – подумав купець. – Ну що ж, доведеться віддати йому дещицю тих грошей, але, звичайно, не всі. Адже це я купив йому кішку, а своя сорочка ближча до тіла».

Подумав так купець, і враз налетіла буря, така шалена, що здавалось, корабель ось-ось потоне. Зметикував тоді купець, що не інакше як доведеться йому віддати хлопчині всі гроші. І справді: тільки-но він поклав собі не дурити хлопчину, як буря миттю вляглася і корабель під усіма вітрилами вже без пригод помчав додому.

Повернувся купець додому й віддав хлопчині п'ятсот талярів та ще й свою дочку за дружину. Бо тепер хлопчина, який досі носив воду і дрова куховарці, став не бідніший за самого купця.

Хлопчина жив довго й щасливо, ще й матір забрав до себе і завжди був добрий до неї. І завжди казав:

– Я не вірю, що моя сорочка ближча до тіла.

Автор: норвезька народна казка.

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/чесно-здобута-монета-норвезька-казка.html>

Русалонька та її друзі

Над морем підіймалось сонце, велике і жовте, розмальовуючи небо бузково-рожевими барвами.

З берега, зустрічаючи новий день, почали підійматися сотні білих птахів – чайки розминали крила і поспішали на ранкову риболовлю.

Проміння виблискувало на воді, проникаючи глибоко-глибоко.

Ось воно торкнулось твердої спинки краба. Думало, розбудить його, і він, поклацуючи гострими клешнями подасться кудись далі. Може, на глибшу місцину, щоб сховатися між водоростей і різнокольорових коралів. А, можливо, на берег, погрітись на сонечку. Та краб спав міцно і на цікавого промінчика геть не реагував.

І той побіг далі.

Круглі мушлі якраз повідкривались, підставляючи промінцю свої донечки-перлинки, одні зовсім білі, інші рожеві. От промінець побачив краплинку-перлинку темну-темну, майже чорну. Він на мить зупинився:

«Може, її треба більше на сонці тримати?!»

Але мушля так само швидко закрилась, як і відкрилась, і промінець рушив уперед.

Поблизу, на дні, він побачив щось таке, що заставило його зупинитись.

Там лежали зірки. Великі й маленькі.

«Вони з неба попадали?» – стурбовано подумав промінець.

Але, як тільки він підійшов до першої і торкнувся, зірочка заворушилась.

«Жива!»

Промінчик зігрів собою всіх загораючих зірочок...

І потрапив чи то в нірку, чи в печеру.

Звідти на нього насувалось щось велике з сяючими очима. Промінець позадкував, але це не допомогло.

З темноти висунувся восьминіг. Але його теж зацікавив блискучий промінчик, і лапки з присосками спробували його упіймати. Це ніяк не вдавалось, бо непроханий гість не сидів на місці, він спочатку вертівся довкола, а тоді побіг геть.

Але сталося щось таке... Промінець замість піщаного дна раптом опинився на самій поверхні. Ну, майже.

Він полоскотав носа гарного сіренького дельфіна... і побачив її.

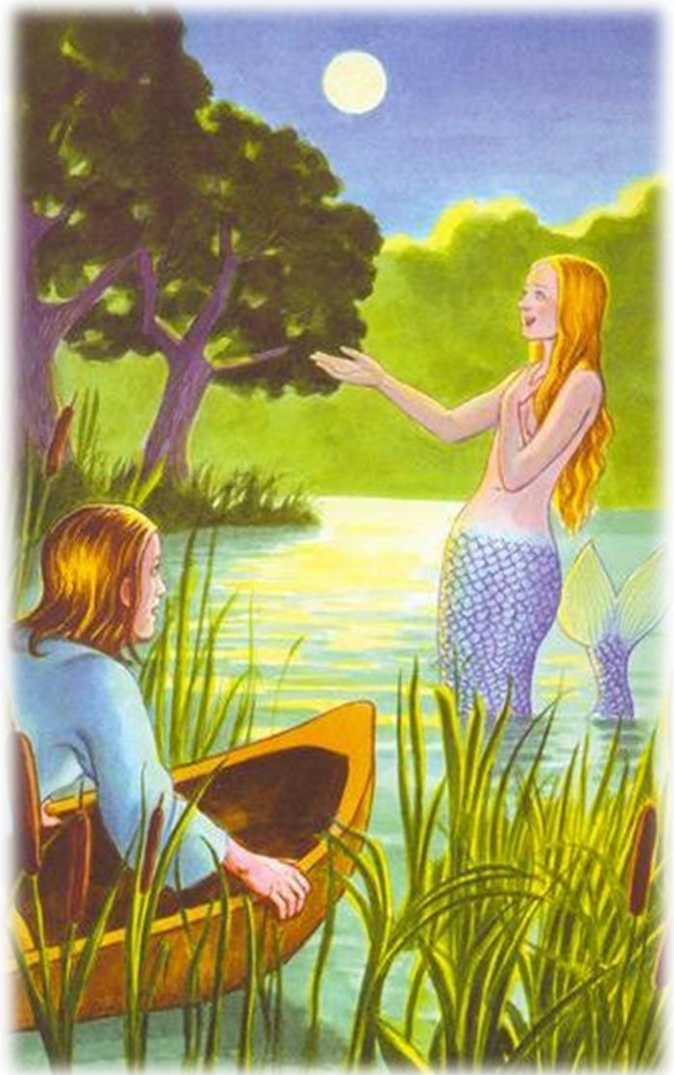
Світле, як місячне сяйво довге волосся спадало на руки і тяглося кінчиками аж до хвоста. На руках сяяли перли, а на голові – маленькі мушлі тримались короною.

Русалонька весело засміялась, коли Промінчик сів їй на носа, і лагідно сказала товаришу:

– Давай, попливемо ген до коралового рифа.

І вони втрюх помчали, підіймаючи над водою безліч маленьких солоних краплин.

Промінець не відставав: він ще риф не бачив.

А той, переливаючись червоним, блакитним, жовтим, підставляв сонцю свої боки.

Русалонька привіталась з рибками-зебрами, рибами-клоунами, морським коником. Тоді сіла на велетенську мушлю і почала співати.

Пісня лилась такою ніжною мелодією, що зверху, над морем, затих вітерець.

Промінець, щоб не заважати тихенько сидів у Русалоньки на голові, а всі слухачі обступили довкола:

*Як рано-вранці випливала
З води я сонечко стрічать.
На хвилі човник зустрічала.
Вродливий в ньому плив юнак.
Я не могла не заспівати
Про велич всіх морських глибин.
Рибалка же продовжив пути
Спускати вниз для наших риб.
Я голосніше заспівала.
Та щось не зупинився він...
Йому на вухо закричала.
А виявилось, що глухий.
Я не змогла його втопити.
Він риби мовчки наловив.
І, коли сонечко в зеніті
Було, собі вже геть поплив.
Та сині очі, сині очі
Його забути я не в силі.
Ти припливи цієї ночі,
Русалка вже чекає, милий!*

Вона стихла, на мить схилила голову, але через хвилику вже посміхалась і розглядала над собою веселку. Ні-ні, не в небі, безліч різнобарвних медуз, майже прозорих, кудись плили, плавно рухаючись, чим нагадували цікавий таночок.

Спочатку красуня з риб'ячим хвостом думала з ними потанцювати, але згадала, як кілька днів тому необережний дотик закінчився опіком і довелось навіть до морського лікаря Омара Омаровича звернутися.

Тому русалонька спостерігала спочатку за ними з дна, а тоді метнулася вгору – пропливти над медузами.

Сонячний промінчик вже погладжував слизькі шапочки і лоскотав отруйні щупальця.

Але Сонечко вже кликало синочка до себе, тому малий попрощався з новими друзями і поспішив на небо.

Тільки-но його не стало, як над морем нависла важка сива хмара, що вкрила ковдрою весь небокрай. Вітер заспівав тужливу пісню, підіймаючи все вищі і вищі хвилі.

Дівчина з хвостом замість ніжок поспішила додому: далеко від рифу, глибоко-глибоко під водою серед золотих пісків красуню вже чекали брати і сестри.

Увесь вечір вони співом заспокоювали море і розповідали один-одному свої денні пригоди.

Наступного ранку Русалонька довго спала.

Так довго, що її новий друг, Промінчик, ніяк не міг її знайти.

Поки він гуляв, серед водоростей гралась двоє золотих рибок. І коли він торкнувся животика однієї з них, по рослинках побігли в усі боки сонячні зайчики.

А ось рибки причаїлись. Довкола стало тихо-тихо – прямо на них пливла велика акула з гострими зубами і злими очима.

Та промінець знову пустив сонячних зайчиків, прямо хижаку в очі.

Акула з несподіванки завмерла, а дві маленькі рибки встигли сховатися.

Хижак розчаровано розвернувся і поплив геть, а поблизу почулись русальчині голоси.

Завтра буде повнолуння, а це – велике свято у підводному світі, з піснями і танцями, жонглюванням пустими мушлями та хизуванням найкращим намистом чи вінком.

Наша Русалонька мала найкращий голос у підводному царстві.

Вона співатиме про море. То тихе, безкрає, що небо купає, то таке, що хвилі аж до хмар підіймає, рве береги, топить кораблі.

Промінець лагідно торкнувся золотавого волосся, пускаючи зайчики довкола. Красуня засміялась і вони поспішили на пошуки пригод.

Сонце вже не гріло, воно пекло. Вода на поверхні була аж гаряча, тому русалка наввипередки з дельфіном пливли не виринаючи.

Та ось поблизу показався над поверхнею камінь. Русалонька сіла на нього, а її товариш спершу стрибав через перешкоду, а тоді просто ніжився поруч.

Волосся швидко висохло, але хвіст час від часу підіймав тисячі бризг, які крихітними веселками падали і на Русалоньку, і на Дельфі.

Промінчик також веселився, стрибаючи з краплинки на краплинку. Але, коли сонечко повернуло не захід, на горизонті з'явився човник.

Зовсім невеликий, весла весело підіймалися вгору і розсікали воду. Поки він не зупинився і рибалка закинув сітку.

Русалка тихенько зіскочила з каменя і попливла до човника.

Той самий!

Серденько забилося швидко-швидко, їй знову захотілось співати, але він не почує цієї пісні.

Та от красуня почула шум і повернулась.

Необережний Дельфі заплутався хвостом у рибацькій сітці.

Русалонька кинулась на допомогу, а Промінець, як міг, відтягував повернення на небо, пританцьовуючи то на чолі, то на щоках юнака, щоб відволікти його від сітки.

Тільки він відчув дивні коливання човника і почав витягати.

Разом з рятівницею і полоненим.

Рибалка й сам кинувся допомагати. І згодом дельфін весело перестрибував через човен.

Русалка сіла на край човна. Вона дивилась на захід сонця, дозволяючи новому другу її обдивитись.

Промениста доріжка спускалась з її зеленувато-синього хвоста і бігла аж за небокрай.

Але сонечко все більше ховалось за морем, тому небо окрасилось рожево-бузковими кольорами.

Юнак у човнику наче прокинувся, витяг сітку з кількома невеличкими рибинами і, хотів було попрощатись з красунею-русалонькою, але човник виявився пустим.

Морська діва помчала у глибинну бібліотеку.

Їй захотілось зцілити гарного і доброго рибалку.

Книжку за книжкою читала вона, шукаючи відповідь, аж поки не наступив світанок.

І, втомлена, заснула прямо тут.

Ні Промінець, ні дельфін красуню не будили. Вони охороняли її сон.

Але Русалонька скоро прокинулась, хоча й не поспішала плисти від книжок.

Морські книжки для промінчика світилися аж. Адже русалки пишуть на знайдених пустих мушлях. І, чим плоскіша мушля, чим більше на ній перламутру, тим книжка цінніша.

Але у жодній цінній книжці не було сказано, як врятувати людину від глухоти. Тому красуня перейшла до менш цінних. Та й там не знайшла нічого корисного.

Русалка розчаровано обдивилась бібліотеку...

Друзі гралися неподалік, щоб їй не заважати, але вона побачила, як сонячні зайчики від Промінця, відбиваючись від самотньої мушлі, біжать по піску.

Одна-єдина книжка, що розповідала про людей у часи їх дружби з русалками опинилась в руках. Там були описані і всі людські хвороби, а також ліки від них.

А глухоту русалки людям лікували соком однієї морської квітки. Русалонька знала цю квітку. Вона росте на самому високому пагорбі рифа, але цвіте лише двічі на рік, коли ніч і день однакової тривалості.

Тільки запах у квітки такий сильний, що всі довкола засинають.

Хоча зовсім недавно у морському травнику красуня бачила протидію сонному запаху.

Треба ще раз подивитися.

Ця дрібна і колюча рослинка любить темні і холодні місця.

Русалонька уважно перечитала все, пов'язане з потрібними їй водоростями.

Головне, що діяла протиотрута лише кілька годин.

За цей час треба і повернутися, і квітку зірвати, розімнути пелюстки і намастити утвореним соком вуха рибалки.

Та як домовитися з другом, щоб він на світанку чекав морську красуню в морі?

А час летів швидко.

Русалка, Дельфі і Промінець часто гралися поруч з рибацьким човником.

Іноді друзі приносили йому подарунки з дна морського. Чорну перлинку-краплинку юнак носив на шиї.

Рибалка припливав щодня, але не разом зі світанком. Це бентежило русалоньку. Та от якось раз він покликав всіх за собою.

До берега друзі плавали наввипередки, стрибали високо з води...

Та зелена трава і дерева, людські голоси, спів пташок їх зупинили. Неподалік на березі стояли хатинки. Тут чулись весела музика і співи. Аж Русалочці хотілось танцювати...

І спокійне лице друга ще раз підтвердили те, що треба йому допомогти. Він же ніколи ще не чув музики.

Дельфі й сама кинулась пританцьовувати. Юнак засміявся, прощаючись, і пішов берегом. Інші ж повернулися в море.

Та ніч була найтемнішою з русальчиного життя.

Темні хмари вкрили небо густо-густо, не пропускаючи жодної зірочки і місячного сяйва.

Русалонька вже думала пливти за водоростями навпомацки, але буря раз у раз засвічувала блискавки.

Дельфін разом з подругою поспішили до ущелини за протидією.

Аж тут їх зустрів приємний подарунок – темний розкол увесь світився від планктону.

Друзі хутко дісталися дна і з'їли кілька стеблин водоростей.

А тоді чимнайдуж кинулись до рифу.

До світанку залишилось якісь кілька хвилин, втомлені хмари розповзлися по небу, пропускаючи передсвітанкове світло.

Ось і перший Промінець примчав до моря, щоб допомогти товаришам. Він біг через рибацьку хатинку, збудив юнака і показав йому на море. Запах квітки морська красуня і дельфін не відчували – їх носи заклало. Тому, зірвавши цвіт, друзі попливли у бік берега.

«Хлюп-хлюп!» – плескались весла об воду зовсім поруч.

Русалонька впливла на поверхню і посміхнулась рибалці. Вона сіла на край човника і взялась розтирати пелюстки.

Юнак дивився на своїх друзів і нічого не розумів аж поки красуня не покликала його ближче. І тільки-но її пальці торкнулися вуха, як очі зробились великі-великі. Шепіт морських хвиль десь далеко перекрикували чайки.

Дельфі почав теж щось розказувати, русалка кивнула, посміхнулась і тихо-тихо заспівала:

Пливе човен на світанку,

Хвилі веслом крає.

А там молодий рибалка

Русалку шукає.

Великі здивовані очі засміялись і хлопець почав відбивати ритм на лавочці...

З тих пір пройшло багато часу. Вже й не відомо, чи існують русалки, чи й справді вони дружили з людьми.

А ти як думаєш?

Автор: Марія Солтис-Смирнова

Джерело: <http://kazka.in/fairytails/mariya-soltys-smyrnova/rusalonka-ta-yiyi-druzi.html>

Птах-сурмач і грім

Одного разу, коли королівська чапля завела свої голосні співи, раптом загуркотів грім, ніби кепкуючи з птаха-сурмача.

– Слухай, громе,– звернувся той до неба. – Всі тремтять від твого могутнього голосу. Але й мене можуть почути дуже далеко.

У відповідь Бог джунглів ще більше розгуркотівся, перекочуючи по небу дзвінки переливи свого голосу і кепкуючи:

– Ти смієш рівнятися до мене?

– Аякже, я маю на це повне право!

– Добре, ось що ми зробимо: хай кожен з нас крикне своїй дружині, щоб приготувала просяного пива, а завтра підемо й перевіримо, чи вони почули.

– Хай буде по-твоєму,– погодився птах-сурмач.

Бог джунглів тоді загуркотів, заgrimів так, що здригнулася небесна широчінь, а тварини й люди аж понімили від жаху.

– Чи чуєш, дружино? Я хочу, щоб назавтра ти приготувала калєбас доброго пива! Я хочу пригостити ним свого зухвалого суперника.

Птах-сурмач і собі крикнув якнайголосніше, а тоді, очевидно задоволений, розправив крила і пішов у танок.

Наступного дня подалися вони вдвох до села, де на них чекали їхні дружини.

Тим часом, якщо дружина Бога джунглів наготувала пива, дружина зухвалого птаха тільки й змогла, що принести порожній калєбас.

– Ти не загадував мені приготувати пива,– пояснила вона здивованому і обуреному птахові-сурмачу.

Присоромлений сурмач більше не наполягав на тому, що має дужий голос. Він зрозумів, правда, трохи запізно, що ніхто не годен змагатися з могутнім Богом джунглів.

А щедрий Бог джунглів пригостив пивом свого жалюгідного суперника.

Через пиху іноді забувають про повагу, але пам'ятай, що для змагання з іншими самої зухвалості мало.

Автор: казка народів Африки

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/птах-сурмач-і-грім-африканська-казка.html>

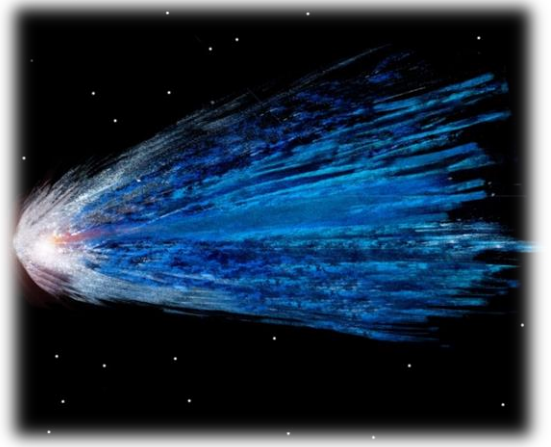
Як комета космосом подорожувала

Серед пилу та льоду, деś дуже-дуже далеко, між жовтих, червоних і білих зірок народилась Комета.

Цікавість відразу ж відправила її вперед, у велику подорож по Всесвіту.

Комета мала загнутий хвостик, що тягнувся за нею. Такий довгий-довгий, сяючий.

Вона навіть спершу дивилась не вперед, куди летить, а на свій хвіст.

– Обережно! – попередив Комету Астероїд. Їх тут зібралось дуже багато. Більших і менших, схожих на кульку, плоских, полуманих...

Комета трішки сповільнила свій рух, подивилась на зустрічних і спитала зацікавлено:

- Ви хто?
- Ми астероїди.
- Вас так багато. І що ви робите?
- Ми танцюємо. Приєднуйся!

І астероїди поспішили й далі водити хоровод. От тільки час від часу хтось з менших або не сильно поворотких налітав на сусіда, але скоро всі астероїди повертались на місця, продовжуючи танок.

Аж ось один з астероїдів від зіткнення похитнувся, закрутився і вилетів з кільця. Він спочатку здивовано спостерігав за своїми друзями-танцюристами, а тоді розвернувся і полетів геть.

Комета спочатку летіла поруч з танцюючими. Вона зробила одне коло, а тоді облетіла астероїди.

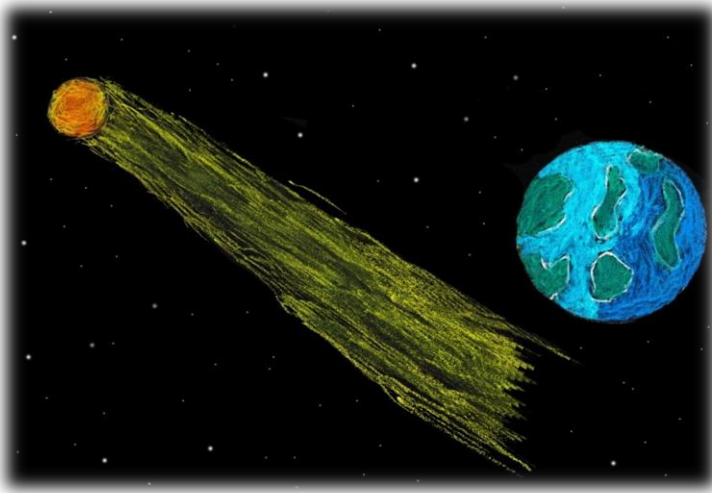
Деś в далині сяяла зірка. Велика-велика, яскрава-яскрава. Звідти віяло теплом.

І цікава подорожня попрямувала в той бік.

Аж тут вона помітила блакитну планету. Не жовту, не червону, а блакитну-блакитну.

Цікавість взяла знову верх, і Комета полетіла до велетенської кулі огорнутої чимось прозорим.

Вже підлітаючи ближче, вона помітила на планеті й інші кольори: зелені ліси, жовті піщані пустелі і білі шпилі гір, таких високих, ніби ось-ось і до Комети дістануть.

Та що за диво, чим ближче підлітала Комета, тим тепліше їй ставало. І лід всередині почав танути.

Тому вона спробувала розвернутися. Але це було так важко. Блакитна Планета ніби тягнула гостю до себе.

І тут вона помітила меншу кулю. Темно-сіру.

Місяць побачив старання

їхньої гості.

– Не розвертайся відразу сильно. Поволеньки.

Кометі відразу стало легше.

– Ось так! Молодець! Земля просто має свою силу тяжіння. А ти не така велика, щоб їй упиратися.

І поки гостя летіла поруч, розповідав їй про людей, рослини і тварини, що є на Землі.

Аж раптом планети не стало видно. Сірі хмари сховали її. І почалась справжня літня буря внизу, з проливним дощем, громом і блискавками.

Комета теж бачила спалахи і чула рокотання грому.

Якось на мить здалося, що вся Земля задрижала від сильного грому, і Комета злякалась. Та тут ще яскравіше засяяла жовтогаряча Зоря, розвісивши над землею коромисло веселки. Сім кольорів цього диво-мостика стали останнім, що помітила Комета, рухаючись вперед.

Зірка була все ближче.

Та раптом вона сховалась за іншу планету. Лише вогняне кільце лишилося в небі. Це тривало не довго, і вже через кілька хвилин Зірка знову яскраво сяяла.

Хвостата подорожня рухалась в її бік. Але чим ближче підлітала до зорі, чим більша ставала жовта куля, тим спекотніше робилось довкола.

– Ні, не підлечу ближче! – загасила свою цікавість Комета і знову звернула.

Пройшов якийсь час, дуже довгий, чи не дуже, поки цікава Комета пролетіла попри таку велику планету, що, здавалось, облетіти її не вийде.

Вона вже приготувалась впасти...

І тут біля неї пролетіла схожа на неї комета. Тільки трішки менша. З прямим хвостом. У напрямку жовтої Зорі.

– Не лети туди! – закричала перелякана подорожня.

Її бажання допомогти зробило неможливе. Комета різко розвернулась і полетіла до нової знайомої.

Хоча наздогнати її було важко.

Та обидві вони пригальмували.

Довкола однієї з планет кружляли в танку супутники. Мандрівниці вирушили поруч з останнім Супутником. Але, коли вони пролетіли два кола, їхній рух сповільнився. Планета забирає їх силу.

Тому Комета і її нова подруга зібрали всю свою спритність, і полетіли геть.

Назад до Сонця.

– Зоря гаряча! Ти згориш!

Комета з прямим хвостом розвернулась і полетіла в інший бік.

А наша подорожня знову залишилась сама.

Далекі зірки, що здавались лише крихітними мерехкотливими цятками манили.

Але їх було так багато з усіх боків, що Комета розгубилась, куди ж летіти.

Вона вибрала найяскравішу цяточку і полетіла до неї.

Вже довго летіла. Сонце з його планетами-супутниками лишилось позаду. То з одного боку, то з іншого зірки ставали все більшими, але подорожня не змінювала маршруту.

Аж ось вона розгледіла кілька зірок справа і зліва, вгорі, внизу, яскравих і не настільки, але всі разом вони нагадували собаку.

– Ми сузір'я! – пробігали зірочки. – Ми Великий Пес!

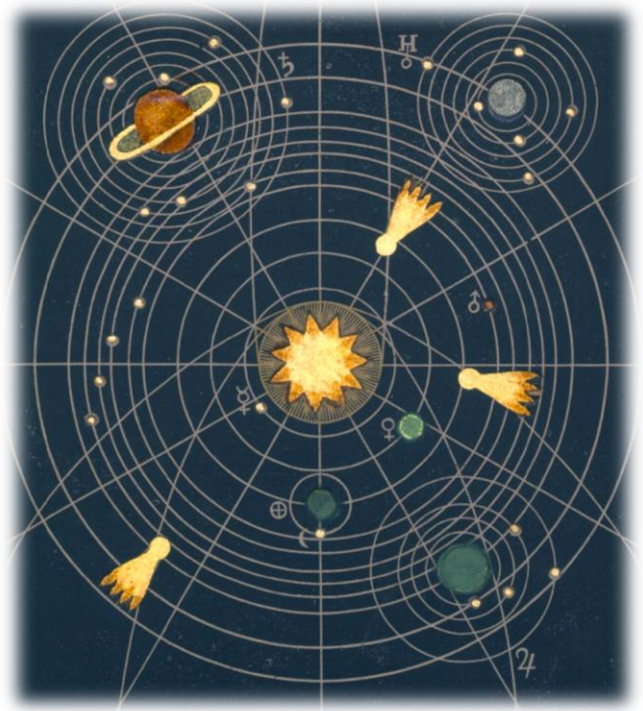
І зацікавлена Комета все намагалась знайти інші сузір'я, почути їхні назви, побачити ще дещо цікаве.

Хтозна, скільки наша подорожня пролетіла.

Вона бачила і жовті, і білі, і червоні зірки.

Аж раптом не дуже далеко від Комети, там, де щойно світилась крихітна біла зірочка, щось засвітилось, запалало і різко згасло. На місці зірки залишилась лише чорна діра. І вона намагалась дістати аж до Комети, спробувала її засмоктати, але не вийшло.

Хвостата мандрівниця спокійно летіла собі далі.

Попри галактику, що більше нагадувала звивисту доріжку, Чумацький Шлях.

До найяскравішої Зірки – своєї мети.

А коли та була вже поруч, червоне світло Гіганта так сліпило, що Комета зажмурилась, розвернулась, і хотіла було вже летіти геть, але помітила малесеньку планету, що крутилась довкола зірки. І вирішила залишитися з нею, стати її супутником. І розповідати Планеті про свої мандри.

Автор: Марія Солтис-Смирнова

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/mariya-soltys-smyrnova/yak-kometa-kosmosom-podorozhuvala.html>

Дроворуб

Був собі дроворуб та й мав жінку. Щоднини ходив він до лісу дрова рубати. А надвечір, повертаючись додому, продавав дрова й купував хліба та до хліба, щоб було з чого дружині вечерю зварити. А повечерявши, починали співати, грати й танцювати, примовляючи: «Піш-поф, піш-поф!»

Аж це падишах видав наказ, аби ніхто не запалював свічок уночі. От і не запалює ніхто вогню, тільки дроворубові байдуже: танцює та веселиться.

Якось опівночі вийшов падишах з палацу та й підійшов випадково до дроворубової садиби. Зирк – а в хаті світло, галас, співи й танці. Казна-що та й годі! Падишах зробив на дверях позначку й пішов.

А на другий день падишах посилає дроворубові коня, одяг і наказує слугам привезти його в палац. Пішли слуги падишаха до дроворубової хати, постукали у двері та й питають, де господар, а жінка каже, що чоловік у лісі дрова рубає. Тоді подалися падишахові люди до лісу, привели дроворуба додому, переодягли в новий одяг, посадили на коня та й везуть до падишаха.

Їде дроворуб, а старці вилаштувалися по обидва боки шляху та й просять грошей. Поліз дроворуб у кишеню, а там порожньо. Отож їде та й приказує:

– Як їхатиму назад, як їхатиму назад!

Привезли його до палацу, й заходить дроворуб до самісінького падишаха. Той і питає дроворуба, що він робить, з чого живе. Розказує дроворуб усе як є. Сподобався дроворуб падишахові, ото й призначає він

його старшим вартівничим на воротах, ще й гарну шаблю дарує.

Їде дроворуб назад, а жебраки знову просять у нього милостиню. Тільки ж падишах йому й шага не дав!

– Мені нема – і вам катма! Мені нема – і вам катма! – примовляє він, повертаючи голову то праворуч, то ліворуч.

Приїхав додому, а в хаті й крихти немає. Сидять дроворуб із жінкою голодні.

– Що ж його тепер робити?– бідкається чоловік.– Адже стало не краще. Грошей немає й шага!

– А ти, чоловіченьку, віднеси свою шаблюку до крамаря та візьми за неї чогось на обід.

Почвалав дроворуб до крамаря, віддав йому шаблю, взяв якоїсь готової їжі та й повертається до хати. А тоді, вже підвечерявши, знову заходилися дроворуб із жінкою співати й пританцьовувати. У піхви ж засунув шаблю, зроблену з дерева.

Але ж усі ті витівки бачив падишахів служник та й розповів усе вранці. Надумався падишах покарати дроворуба.

А треба сказати, що в ті далекі часи, коли комусь давали нову посаду, той повинен був відрубати голову котромусь із злочинців.

Наказав падишах своїм людям зібратися до купи, а сам посилає, аби привели дроворуба. Той одягнувся, сів на коня та й приїхав до палацу. Падишах загадав, аби привели злочинця, а тоді й каже дроворубові:

– Тобі я дав нову посаду – старшого вартівничого на воротах. Відрубай же голову цьому злочинцеві.

Але шабля в дроворуба дерев'яна! Що ж йому робити?

– О аллах! Коли цей чоловік не має гріха, хай моя шабля стане дерев'яною! Та коли він чинив зло, хай відрубає йому голову!– вигукнув дроворуб і вихопив шаблю.

Дивляться люди, аж шабля дерев'яна. Тоді дроворуб і каже падишахові:

– Бачите, ясновельможний пане, що цей чоловік гріха не має.

А падишах хоч і знав, що зробив дроворуб із шаблею, лишився задоволений його кмітливістю. Подарував падишах дроворубові новий будинок, дав багато грошей і зробив його своїм улюбленим слугою.

Автор: турецька народна казка

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/дроворуб-турецька-казка.html>

Історія про народження жабчика

Четвертого травня родина Жабенко пережила справжнісінький буревій. Несподівано для всіх замість милої та гарненької донечки – жабочки пані Жабенко народила милого та гарненького синочка – жабчика. Оце так новина!

Пані Жабенко ридала, не приховуючи свого розчарування. Вона вже давно придбала купу рожевих пелюшок і силу – силенну ляльок для майбутньої доньки. Для якої вона, до речі, встигла вигадати і чудове ім'я – Елеонора. Тепер це, звичайно, не мало жодного значення.

Пан Жабенко теж нервував. Йому було зовсім байдуже, хто у нього народиться – донька чи син. Тому він не розумів, чого так ридає його жінка, і усі схлипування та сльози навіть трохи його

дратували.

– Любонько моя, – спробував він заспокоїти дружину, – подивись же, який він гарний! Та це ж найгарніше жабенятко, яке я тільки бачив у своєму житті! Подивись, у нього – твої очі! А коли, він ще примружує ліве око та висовує язика – це ж викопана ти!

Пані Жабенко на мить припинила ридати та ретельно придивилась до жабчика. Він навіть здався їй трохи милим. Не таким милим, як донечка, але і таким, що сусідам показати не соромно.

– Він нічим не гірший за доньку, – запевнив пан Жабенко, – навпаки! Він не вередуватиме, виросте сильним і сміливим та допомагатиме тобі! Коли він підросте, всі питатимуть, що це за красень! А це ж наш, Жабенків син!

– Добре, нехай залишається, – погодилась пані Жабенко, – але його зватимуть – Елеонора! Я до цього імені вже звикла, і іншого собі не уявляю!

Пан Жабенко ледь не відкусив власного язика, почувши про таке. Він зовсім не хотів, щоб його сина звали Елеонорою. Тому він почав вмовляти свою жінку відмовитись від цієї безглуздої ідеї.

– Любонько моя, – промовив пан Жабенко, – так не годиться! Елеонора – це ж дівоче ім'я! Якби ти назвала нашого сина Джеком або Томом я б все

зрозумів, але Елеонора – це занадто навіть для тебе. Ти тільки уяви, як його дражнитимуть інші жабенятка. Ти занапастиш нашому синові усе життя!

Але пані Жабенко залишилась невблаганною. Такий вона вже мала впертий характер, котрий успадкувала від матері.

– Любонько моя, – сказав пан Жабенко, – на світі стільки гарних хлопчачих імен! От, наприклад, Джордж. А що, дуже гарне ім'я. Так звали мого троюрідного брата. Він був таким веселим і кумедним. Сподіваюсь, наш жабчик трохи піде у нього.

– Ні, мені не подобається. Занадто просто! – відповіла пані Жабенко.

Пан Жабенко заходився по кімнаті. Уся ця суперечка йому зовсім остогидла. Він понад усе любив тишу та спокій, але як можна залишатись спокійним, коли твого сина зватимуть Елеонорою?

Пані Жабенко нарешті помітила у якому відчаї знаходиться її чоловік. Тому вона знов ретельно придивилась до жабчика, який мружив очі та дзвінко сміявся, гойдаючись у білій колисочці, сплетеної з квітів лілеї.

– Добре! – сказала пані Жабенко. – Його зватимуть Джордж – Елеонора! І це моє останнє слово!

Пан Жабенко дістав з кишені носовичка та витер піт, що проступив на його чолі.

– Нехай буде Джордж – Елеонора, – погодився він, – грець з ним!

Отак жабчик став Джорджем – Елеонорою. Він, звичайно, ще не знав, яка його спіткає доля, тому спокійно заснув собі у колисочці. Заснула і пані Жабенко, яка дуже перехвилювалась за цей день. І тільки пан Жабенко тихенько палив собі люльку та думав, що ж очікує на Джорджа – Елеонору у цьому світі. Але це вже зовсім інша історія...

Автор: Надя Рибальченко

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/nadya-rybalchenko/istoriya-pro-narodzhennya-zhabchika.html>

Дурисвіт

Жили собі колись чоловік та жінка, і було в них двоє близнят, дівчинка й хлопчик, такі однакові, що якби не різний одяг, ніхто б їх і не розпізнав. Хлопця прозвано Дурисвітом. Поки батьки були живі, то не мали з нього ніякої користі, він тільки шукав, як би когось обдурити чи зробити комусь капость. А як батьки померли, стало ще гірше. Дурисвіт не хотів братися до роботи, гайнував те, що залишилося після них, і ні з ким не жив у злагоді. Сестра працювала з останньої сили, та все надаремне. І вона запитала брата:

- З чого ми житимемо, коли все прогайнуємо?
- Тоді я когось обдурю,– відповів Дурисвіт.
- А чи не буде вже запізно? – сказала сестра.
- Побачимо,– відповів Дурисвіт.

Коли всі батьківські статки скінчилися, Дурисвіт вирушив у світ когось дурити. Ішов він, ішов і прийшов до королівського двору. Король саме стояв на ганку і, коли побачив хлопця, запитав його:

– Ти куди простуєш, Дурисвіте?

– Та йду у світ поглянути, чи не обдурю когось,– відповів Дурисвіт.

– А мене ти не можеш

обдурити? – запитав король.

– Ні, не можу, бо забув удома дурило.

– Хіба не можна вернутись по нього? – запитав король. – Мені кортіло б побачити, чи ти справді такий спритний, як про тебе кажуть.

– Та не хочу вертатися, бо натовив ноги,– відповів Дурисвіт.

– Я позичу тобі коня й сідло,– сказав король.

– Я не вмію їхати верхи,– відповів Дурисвіт.

– Ми тебе посадовимо на коня,– сказав король,– а ти вже якось утримаєшся в сідлі.

Дурисвіт почував потилицю раз, почував другий і дав себе посадовити на коня. Він рушив з місця, соваючись у сідлі з боку на бік, наче ніколи не сидів на коні. Побачив король, як він їде, і так зареготав, що аж сльози виступили йому на очах, бо такого вершника він зроду ще не бачив. Та коли Дурисвіт доїхав до лісу за пагорбом, де його король уже не бачив, він сів у сідло так міцно, ніби його пришпилили, і помчав так швидко, як злодій на вкраденому коні. А коли приїхав до села, то продав і коня, і сідло.

Тим часом король походжав по ганку й чекав, поки Дурисвіт притюпає зі своїм дурилом. І все реготав, коли згадував, як кумедно хлопець теліпався на коні, немов лантух із сіном, що совається з боку на бік.

Та години минали, а Дурисвіта не було. Нарешті король збагнув, що хлопець обдурив його й виманив коня з сідлом, хоч і не мав із собою дурила. Розлютився король і поїхав до Дурисвіта, щоб поквитатися з ним.

Але Дурисвіт довідався, що король їде, і звелів сестрі нагріти окропу у кам'яному горщику. А коли король з'явився, поставив горщик, у якому кипіла вода, на дерев'яну колоду й почав варити кашу.

Король з дива забув, чого й приїхав.

– Що ти хочеш за цей горщик? – запитав він.

– Я не можу продати його, – відповів Дурисвіт.

– Чому не можеш? Я тобі добре заплачу, – сказав король.

– З цим горщиком мені дуже зручно, – сказав Дурисвіт. – Я не трачу гроші на дрова, не їжджу по них у ліс, не вожу їх і не рубаю.

– Я дам тобі за нього сто телярів, – сказав король. – Ти видурив у мене коня, сідло і вуздечку, але я не покараю тебе, як ти продаси мені цей горщик.

Довелось Дурисвітові продати горщик.

Приїхав король додому, скликав гостей і сказав, що зараз наварить їм їсти в новому горщику. Поставив він горщик на підлогу посеред кімнати

й чекає, поки вода в ньому закипить. Гості стоять і дивуються: чи, бува, король не з'їхав з глузду. Вони вже почали пересміхатися поміж собою, а король усе ходить навколо горщика і проказує:

– Потерпіть хвилинку, зараз він почне варити.

Та горщик не варив. Нарешті король збагнув, що Дурисвіт скористався своїм дурилом і знов ошукав його. Він негайно поїхав до Дурисвіта, щоб убити його.

Він застав хлопця біля клуні.

– Ну що, не варить горщик? – запитав Дурисвіт.

– Так, не хоче варити, – відповів король. – І тепер ти заплатиш мені за це! – додав він і кинувся на хлопця з ножом.

– Я так і знав, – сказав Дурисвіт. – Ти ж не взяв колоди.

– Гадаю, ти вже більше не дуриш мене? – запитав король.

– То все через колоду, на якій стоїть горщик, – сказав Дурисвіт. – Без неї він не варить.

– Скільки ти хочеш за колоду?

– Вона варта триста телярів, але тобі я продам за двісті, – сказав Дурисвіт.

Узяв король колоду й поїхав додому. Тоді знов скликав гостей і поставив горщика на колоду посеред кімнати. Гості вже не сумнівалися, що король з'їхав з глузду, брали його на сміх, а він упадав коло горщика і приказував:

– Потерпіть трохи, зараз він почне варити.

Але горщик не варив на колоді так само, як і на підлозі.

Нарешті король збагнув, що й цього разу Дурисвіт скористався своїм дурилом. Він почав рвати на собі чуба з люті, тоді помчав до Дурисвіта, щоб убити його. Тепер він уже не пожаліє його, хоч би що той вигadaв.

Приїхав він і бачить – Дурисвіт сидить на камені і грає на губній гармонії.

– Ти граєш на гармонії? – запитав король.

– Граю,– відповів Дурисвіт. – А що ж мені робити?

– Ну, ти вже не раз дурив мене, а тепер ходи зі мною, я тебе вб'ю,– сказав король.

– Що ж, піду, коли нема іншої ради,– сказав Дурисвіт.

Приїхали вони до короля, і той наказав посадовити хлопця в діжку, забити дно і викотити її на високу гору. Там Дурисвіт мав сидіти три дні й думати про свої лихі вчинки, поки його скотять у море.

Третього дня через ту гору проїздив один багатій. А Дурисвіт сидить у діжці й співає:

– В рай лежить мені дорога, та не кваплюсь я до бога.

Почув багатій Дурисвітову пісню й запитав, скільки той схоче за те, що пустить його замість себе в діжку, бо йому тяж кортить відвідати рай.

– Це недешева втіха,– відповів Дурисвіт. – Адже не щодня випадає нагода побувати в раю.

Багатій віддав хлопцеві все, що мав, а сам заліз замість нього в діжку.

Скінчився третій день, і король прийшов на гору.

– Щасливої дороги,– сказав він, бо гадав, що в діжці сидить Дурисвіт. – Тепер ти доберешся до фіорду швидше, ніж верхи на коні. Кінець буде і тобі, і твоєму дурилові.

І зіпхнув діжку з кручі. А на півдорозі до фіорду від діжки й від того, хто в ній сидів, нічого не залишилось.

Король подався додому й недалеко від'їхав, як знов побачив Дурисвіта. Той сидів при дорозі і грав на губній гармонії.

– Це ти сидиш? – запитав король.

– А хто ж? Певне, що я,– відповів Дурисвіт. – Я хочу на цьому місці побудувати стайню для своїх коней і худоби.

– Хіба ти так розбагатів у фіорді, куди я тебе зіпхнув? – запитав король.

– Так, ти зіпхнув мене у фіорд,– сказав Дурисвіт,– і коли я досяг дна, то побачив повно коней, худоби, золота і всякого добра. Його там цілі гори.

– Скільки тобі заплатити, щоб ти й мене зіпхнув туди? – запитав король.

– О, я зіпхну тебе задарма,– відповів Дурисвіт. – Адже ти з мене не брав грошей, то і я не візьму.

Дурисвіт посадовив короля в діжку, викотив її на високу гору і звідти зіпхнув у фіорд. А сам поїхав до королівського двору, одружився з королівною і став королем.

Який з нього був король, ніхто не знає, але обдурити його вже ніхто не міг, – недарма він сам був Дурисвітом.

Автор: норвезька народна казка

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/дурисвіт-норвезька-казка.html>

Помічник пам'яті

Олексійко повернувся додому похнюплений. Відкинув убік портфель, і задумливо сів біля дзеркала.

– Синку, кепські справи? – обіймаючи, поцікавився батько. – Які проблеми, козаче, може спробуємо якось розв'язати їх разом?

– Та ось вчителька сказала, щоб я зарубав собі на носі, що як ще раз запізнюсь...от я й вибираю, де б це на тому носі зарубати, – зі сльозами на очах прошепотів.

Батько посміхнувся:

– Ось бачиш, не така вже й страшна твоя проблема. Бо кажучи «зарубай на носі», мають на увазі – запам'ятай. Цей вислів дуже-дуже давній. Коли ще не було письма, люди, щоб щось запам'ятати, робили позначки на чомусь. Так для рахунку овець в стаді чи мішків із борошном ставили зарубки на звичайній палиці. Такі ж позначки робили і для рахунку днів. У Робінзона Крузо також був такий календар. От якраз від цього й походить – зарубати на носі. Носом називали якраз ту палицю, що завжди носили із собою.

– Тобто не ніс цей, що на обличчі, а ніс від слова нести?

– Правильно!

– Ой, як цікаво, тату, а були іще якісь помічники пам'яті?

– А ти сам згадай. Он у нас на кухні на стіні висить мамин листочок-записничок, як він називається, пригадуєш?

Олексій миттю вибіг на кухню.

– Вузлички на пам'ять! То це також означає «щоб пам'ятати»?

– Так, синку.

– І у цього вислову також є своя історія?

– Аякже. Колись у Південній Америці жителі країни Перу користувались вузликовим письмом. І навіть зараз є такі пастухи, які знають цю мову.

– То вони замість літер малювали вузлики?

– Ні, для вузликового письма брали товсту мотузку, до якої прив'язували, мов китиці, кольорові шнурочки різної довжини. Чим ближче до товстої мотузки був шнурочок, тим важливіше було те, про що людина мала пам'ятати.

– А як же вони ним користувались?

– Кожен колір щось означав: чорний – смерть, білий – мир чи срібло, червоний – війну, жовтий – золото, зелений – хліб. А якщо шнурочок був безбарвним, то означав якесь число. Прочитати такий напис було дуже складно. Увагу слід було звертати і на товщину шнурків, і на те, як вони зав'язані, і де розміщуються.

– І діти ним користувались також?

– Вузликовій грамоті – «квігу», навчали і дітей. В деяких інших племенах гуронів та ірокезів замість вузликів використовували намистинки або мушлі, з яких робили цілі пояси, розпилюючи на частинки. У вождів цих племен зберігались мішки таких поясів.

– Тату, але ж зараз ми не користуємось нічим таким.

– Чому ж, всі кольори зберегли своє давнє значення і до сьогодні. Хоча б на флоті. З кольорових прапорців складено цілу азбуку, за допомогою якої перемовляються кораблі. А сигнали на залізниці? Це також кольорове письмо.

– Ти стільки цікавого мені розповів, я обов'язково розкажу друзям! – вже в дверях, одягаючись, вигукнув Олексій.

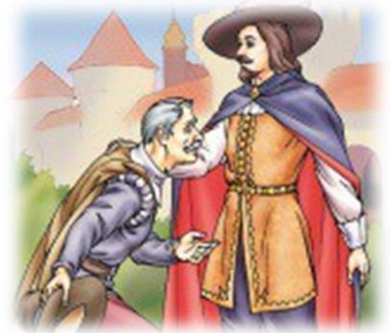
– От і зарубай такому на носі, – посміхнувся батько.

Автор: Анжела Левченко

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/anzhela-levchenko/pomichniki-pam-yati.html>

Хоробрий солдат

Якщо солдат нічого не боїться, то й сумувати йому нічого. Ось один чоловік відбув термін військової служби та вийшов у відставку. Оскільки ніякому ремеслу не навчався й заробити собі нічого не міг, то став мандрувати по світу та милостиню в добрих людей просити. На плечах мав солдат старенький плащ, та ще залишилася в нього пара стоптаних чобіт із буйволячої шкіри.

Одного разу зайшов служивий до лісу й незчувся, як заблукав. Аж бачить – сидить на пеньку якийсь чоловік, схожий на мисливця. Привітався з ним солдат, сів поруч і каже:

– Бачу, чоботи в тебе гарні, ще й до блиску начищені. Довелося б, як моїм, походити по світу, то вже вони не витримали б.

Так поговорили один з одним про те, про се. За деякий час зібрався служивий вирушати далі й запитує в незнайомця:

– А куди ось ця дорога веде?

– Не знаю, сам заблукав, – відповів чоловік.

– То шукаймо разом, як вийти з цього лісу, – запропонував солдат.

Мисливець погодився, й попрямували вони далі вдвох. Коли вже стало в лісі темніти, натрапили перехожі на кам'яний будинок, підійшли та постукали у двері. Назустріч вийшла бабуса.

– Пустіть переночувати, – попросив солдат.

– Не можна тут, – мовила старенька. – Це хата розбійників, і буде краще, коли ви підете собі геть. Якщо вони вас тут застануть, то начувайтесь!

– Та вже гірше не буде. Ми так зголодніли! Чи тут пропадати, чи в лісі – все одно.

Зайшли чоловіки до господи, бабуса їх пожаліла та каже:

– На піч залізайте, я вас накрию ковдрою, може, не побачать.

Тільки-но встигли гості заховатися, раптом ввалилися дванадцятьох розбійників. Одразу ж до столу посідали та почали кричати, щоб бабця їжу несла. Старенька швидко подала макітру з печенею, і ті стали жадібно поїдати страву.

– Не можу більше голод терпіти, сяду і я з ними, – сказав солдат.

– Ти нас викриєш, – злякано прошепотів мисливець.

– Не бійся, виплутаємося.

Тут-таки почули їхню розмову розбійники, покидали ложки та вивели обох з-за печі.

– Що вам тут треба? Як насмілилися за нами слідкувати? – почали верещати до непростених гостей. – Ось ми вам покажемо!

– Тихіше! Заспокойтеся! – озвався солдат. – Спочатку нагодуйте, а тоді й робіть, що схочете.

Розбійники отетеріли від такої несподіваної відповіді. А отаман і каже:

– Бачу, ти не з боягузів. Гаразд, коли такі справи, то бери їж, а пізніше вирішимо, як далі діяти.

Сіли обидва гості до столу й почали печеню наминати. А солдат налив собі вина, підморгнув до мисливця, підняв чарку та й каже розбійникам:

– Бажаю вам здоров'я! Роти повідкривайте, руки догори! – і випив одним духом.

Тільки-но вимовив дивне заклинання, всі грабіжники наче скам'яніли на місці. А чоловіки, наївшись досхочу, подалися з лісу геть. Як прийшли до міста, служивий одразу розповів товаришам про пригоду в лісі та попросив їхньої допомоги, щоб розбійників упіймати. За деякий час зібрався чималий загін. Усі разом вирушили до кам'яної хати. Товариші оточили будівлю, а солдат зайшов усередину, вина собі налив, підняв чарку і крикнув:

– Здоров'я вам бажаю!

Раптом грабіжники заворушилися. Тут їх одразу схопили, зв'язали та кинули на вози. За деякий час попрямували всією громадою до міста. Щойно наблизилися, а городяни їх уже зустрічають, вітаючи зеленими гілками.

– Що це означає? – здивувався солдат.

– Хіба не знаєш, – каже мисливець, – короля довго не було, а тепер повертається. От люди й радіють.

– Але де ж сам правитель? – іще дужче дивується служивий.

– Я і є король, – радісно виголосив мисливець.

Він розстібнув плащ, і з-під нього стало видно дороге вбрання. Злякався солдат, упав на коліна та став просити пробачення у правителя, що через незнання звертався до нього як до рівні. Та король подав служивому руку та приязно усміхнувся.

– Ти дуже хоробрий солдат, урятував мені життя, – сказав правитель, – тому більше ні в чому не матимеш нестатків.

Відтоді солдат став служити в королівському палаці: щодня досхочу ласував смачною печенею та пив за здоров'я правителя. Щоправда, вже без своїх витівок.

Автор: Брати Ґрімм

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/хоробрий-солдат-брати-ґрімм.html>

Сорока-злодійка

На подвір'ї лісової школи сиділо ведмежа. Воно дивилось, як його друзі вовчик Сірий і лисичка Білолапка грають в класики.

Біля Бурого лежали блискучий гребінець і викрутка – друзі боялись загубити. Та й свого дзвіночка малий витяг.

Уроки вже закінчились, можна було трохи погуляти.

За медком сходити...

Ведмежа замріялось, та не на довго. Повернулось на звук дзвіночка, і порачило, як сорока Скрекотуха викрутку тягне в дзьобі.

– Стій!

Крик друга і решту повернув до колоди-лавки, але злодійка вже злетіла.

Лише не далеко – у школярів були захисники й серед птахів.

Сова вилетіла назустріч, і відібрала вкрадене.

Хотіла й Сороку затримати, але викрутка почала падати, тому й відпустила.

Вовчєня чемно подякувало, і всі розійшлися по домівках.

Наступного ранку сорока Скрекотуха полетіла до своєї подруги ворони Каркарони.

І в гнізді у неї побачила блискуче дзеркальце.

– Яке воно гарне! Яке воно чудове! Дай мені його, будь ласка.

– Воно – єдина згадка від моєї прабабусі, придворної ворони, – сказала Каркарона. – Не можу я тобі його дати.

Та поки вона розвернулась щоб у гніздечку дірку підлатати, сорока дзеркальце схопила, і нумо втікати.

По дорозі ще й блакитну стрічку з берізки зірвала.

А біля білчиного дупла – намисто.

Та тут не втримала люстерко, і воно почало падати.

Злодійка кинулась за ним, а стрічка за гілочку кущика заплуталась.

І намисто розірвалось.

Сіла Скрекотуха біля того пенька та й плаче – хотіла собі все краще позбирати, а залишилася з нічим.

Почули плач той мурашки, і шкода їм стало сороку – вмить позбирали вони намистинки, зняли стрічку, і вийшло намисто ще краще, ніж було.

Та й дзеркальце залишилось ціле. Сорока відразу віднесла намисто назад до білочки, дзеркальце – до ворони з вибаченнями.

І з того часу ніколи нічого чужого не брала. Стала вона самою доброю і ввічливою в лісі. Тому звірята любили до неї в гості ходити і подарунки носити.

Автор: Марія Солтис-Смирнова

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/mariya-soltys-smyrnova/soroka-zlodiyyka.html>

Близькі та найближчі родичі

Сталося так, що в Чернівцях і на Панську вулицю звідкись вибігла свиня. Це раз була новина для панства! Пани й панії, паничі й панярки, що шпацирували доти тротуарами, поставали натовпом довкола свині. Таке згромадження людей завдало роботи поліцаєві. Він почав гукати:

– Ану, розійдися!

А натовп ні з місця.

– Кажу, розійдися!

Панам ніби хтось вуха позатикав.

І поліцай не знав, що має робити. Та прийшов на поміч один старий гуцул. Він сказав:

– Панове, майте якесь лице! Ви ж – тільки близькі родичі свині. Не заважайте, най побудуть разом найближчі родичі!

Після цих слів натовп ніби вітром розвіяло. Коло свині лишився тільки поліцай.

Автор: українська народна казка

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/близькі-та-найближчі-родичі-казка.html>

Куди поділися дракони, або як з'явилися такси

Колись у таку сиву давнину, що і збагнути важко, жили Дракони. Вони вільно літали над зеленими лісами, над горами і над морями. Люди теж вже з'явилися, але літати не вміли, жили собі тихенько по селах і драконів не любили.

Дракони були великі, галасливі, дихали вогнем, ще й мали своєрідне, драконяче, почуття гумору. Одним словом, дуже важко було жити поряд з таким сусідом. Бува якийсь дракон підпалить село просто задля розваги, а сам вмоється неподалік і спостерігатиме. А іншим разом дмухне вогнем коровам на хвості і буде реготати, дивлячись, як вони перелякано бігають полями.

Іноді, село рятував лицар, що забрідав з далеку саме у пошуках дракона. Якщо йому щастило, він міг відрубати сплячому дракону голову, а потім ще й прибрехати, що голів у дракона було дві, чи навіть три. А якщо лицар брав із собою у похід чаклунське зілля, що було схоже на воду, але пекло у горлі, то

міг побачити і чотири голови дракона! Але як лицар був нездарою, то міг не вбити, а тільки налякати дракона. І ладно б сам гинув, але переляканий дракон завдавав у такому випадку ще більшої шкоди селянам, ніж зазвичай. І потім ще тижнями міг мучитися шлунком, бо ж лицарі любили ходити у такому залізному одязі, що навіть драконячі шлунки не в змозі були їх перетравлювати.

Так от, біля одного села, у лісі коло гори, звів собі кубло один такий Дракон. Був він веселий і дотепний, звісно, на свій, драконячий лад. Як усі дракони, він любив бавитися вогнем, наприклад, сидіти на вершечку гори і пускати вогняні кільця. Тож, якщо пахло смаленим, селяни знали, що Дракон десь поряд і треба стерегтися. Власне, з тої його розваги і пішов вислів «запахло смаленим». Також він любив полювати курей, любив людей попереносити з одного краю села у інший. Багато жінок знаходили своїх чоловіків по чужих хатах, а ті й виправдовувалися – Дракон заніс, що ми могли зробити?! А вночі Дракон міг обережно узяти цілу хату і перенести її на сусідську землю. На ранок сусід виходив на двір і бачив чужу хату на своїй землі. Скаженів люто, кидався на людей, що з тої хати виходили, і не розуміли де вони і що відбувається...А Дракон підглядав і дуже з того тішився.

Одним словом втомилися люди жити поряд з Драконом, а лицарі чомусь те село оминали. Натомість у селі жив Чаклун. Чаклун вмів читати і писати, тримав зв'язок з потойбічним світом, керував погодою, міг викликати дощ, коли треба, або вгамувати розлючену дружину і навіть тещу, або зілля чаклунського наварити, ну того, що на воду схоже...

Ось зібралися люди громадою і вирішили піти до Чаклуна. Як він такий розумний, то має придумати як Дракона позбутися. Постукали у двері і почали жалітися, так і так, щось треба з тим драконом робити, не сила вже його, гадюку крилату, терпіти. Чаклун подумав – подумав, і каже:

– А давайте ми йому петицію напишемо, що ми ним невдоволені і хай він так більше не робить!

– Що напишемо? – спитали селяни

– Ну, такий лист...

– А...Так би й казав. Ну, давай, пиши, ти ж вмієш.

Написав Чаклун ту петицію, гарна така вона вийшла, на цупкому папері, з малюнками. Пішли люди до Дракона віддавати.

Визирнув Дракон зі свого кубла, дивиться, люди до нього йдуть. Спочатку хотів їх спалити про всяк випадок, але потім йому цікаво стало – чого їм треба?

А люди йому петицію вручають.

– Ось тобі, Дракон, петиція наша! – і хмуро так подивилися на нього.

Не сподобалось Дракону як на нього люди подивилися, знов хотів їх спалити, але взяв петицію і почав її розглядати.

А люди розвернулися і почали хутко тікати в село. Тут Дракон вже не витримав. Того, хто відстав, упіймав і з'їв, а петицію сховав у своєму кублі.

Після того дня нічого не змінилося. Не зважаючи на петицію, Дракон і далі продовжив капостити. Люди знову пішли до Чаклуна.

– Ну, я не знаю, – чухав Чаклун потилицю, – може йому петиція наша не сподобалася... Давайте напишемо кращу...

– Ну, пиши. – зле відповіли люди.

Написав Чаклун нову петицію, на більшому папері, красивим почерком, додав малюнків. І знову люди зібралися громадою і понесли її Дракону. І все знову повторилося.

Чаклун все писав і писав петиції і одна була краще іншої, але Дракон петиції приймав, але продовжував бешкетувати.

Насправді, Дракон не вмів читати, він просто збирав ті папірці, а потім ввечері сідав коло свого лігва, дмухав на них і дивився, як вони горять. А також любив вполювати якогось людиська, коли йому ті петиції приносили.

Нарешті терпець у людей увірвався, зібралися вони усім селом, прийшли до Чаклуна, і сказали, що після його петицій людей в селі тільки поменшало, а Дракону хоч би що. І хай щось думає робити з Драконом, або вони візьмуть його, Чаклуна, загорнуть, як цукерку у чергову петицію і віддадуть Драконові, може тоді та петиція спрацює!

Злякався Чаклун, почав шукати по книжках заклинання проти драконів. І почав ходити до Дракона їх виголошувати. А Дракон вилазив зі свого кубла і дивився, як дивна мала людинка, щось кричить і кумедно стрибає десь там унизу.

Але скільки Чаклун не стрибав, які закляття не проголошував, все було марно. Втомився він зовсім, а нічого не виходило, а тут ще й люди знову до нього прийшли, чомусь з сокирами і вилами, і спитали:

- Ну, і?..
- Хвилиночку! Майже! Майже знайшов!
- Ми тут почекаємо.

Чаклун зачинився у своїй хаті і не знав що робити. Взяв першу ліпшу книгу і почав її перелистувати. А у книзі було написано – якщо маєте одну велику проблему, то треба її розкласти на кілька менших проблем і тоді вже вирішувати проблеми по-черзі.

– Так, – сказав сам собі Чаклун, – ми маємо одну велику проблему – Дракона. А це означає, що ми маємо такі проблеми, як:

- А. Він дмухає вогнем.*
- Б. Він великий.*
- В. В нього є крила і великий хвіст.*
- Г. Він має лускату шкіру, брррр.*

І невдовзі Чаклун знайшов усі потрібні йому заклинання на кожну проблему. Потім він вийшов з хати і вигукнув:

- Еврика!
- Шо? – спитали селяни
- Ну, я знаю, як позбутися Дракона...
- А, ну, так би й казав. Пішли!

І усе село знову пішло до Драконова лігва. Дракон їм дуже зрадив, особливо тому, скільки йшло людей до нього, ще й той кумедний чоловічок був з ними. Мала бути цікава вистава! Дракон, навіть на radoщах сам трохи пострибав, від чого кількох людей привалило каменями, що скотилися з гори.

Чаклун підійшов до Дракона і спочатку виголосив «Заклинання вогнегасника». В Дракона залоскотало в горлі, він почав кашляти, але вогню, як зазвичай, не було. Дракон трохи здивувався і почав пробувати дмухати. Поки він так дмухав, чаклун виголосив заклинання на позбавлення Дракону крил і хвоста. Крила в Дракона дійсно зникли, але хвіст чомусь залишився, щоправда, став значно менший. Дракон забув про вогонь і вертів головою з жахом оглядаючись на ті місця, де щойно були його великі руді перепончасті крила і на свій куций хвіст. Користуючись цим, чаклун вигукнув заклинання на зменшення розмірів дракона. Дракон спочатку став трохи меншим, але не сильно, тож, довелося Чаклуну вигукувати це закляття кілька разів, поки Дракон не став нижче за людське коліно. І останнім заклинанням драконяча лускувата шкіра перетворилася на м'яку вовняну.

– Ну, і що це таке? – здивовано запитали люди оглядаючи дивне створіння, що висолопив язика крутилося біля їх ніг, намагаючись ухопити себе за хвіст.

– Так се ж..- розводив руками Чаклун

– Хто?

– Так се... – не знав, що сказати Чаклун, адже бачив це створіння вперше у житті.

– Що? Що він каже? – перепитували люди один у одного.

– Каже, що це «такса»! – сказав великий чоловік, що стояв біля Чаклуна

– А!.. Ну, добре, аби не Дракон, – люди розійшлися по домівках цілком задоволені.

Чаклун потім написав розлогу статтю у газету «Чаклунський Вісник», де і розповів про свій винахід по боротьбі з драконами. І інші чаклуни почали перетворювати драконів на такс. Так, згодом, зникли усі дракони. Саме тому ніхто і ніколи не знаходив їх кісточок.

Такси, здебільшого, залишалися жити з чаклунами, а, оскільки були бешкетницями, то любили гризти і ховати чаклунські книги з закляттями у свої колишні драконячі лігвища. Отак і чаклуни перевелися, бо не залишилося більше у світі чаклунських книг.

Коли зникли дракони, лицарі продовжили ходити по селах. Вони напивалися чаклунського зілля і розказували дітлахам як колись билися зі страшними двох, трьох чи навіть чотирьохголовими драконами.

Такси так з того часу і живуть разом з людьми, і я не здивуюся, якщо десь і біля тебе, читачу, зараз спить маленька такса. Придивись до неї, бачиш, як вона кумедно дригає уві сні лапками і хвостиком, як намагається гарчати? То їй сниться, що вона знову Дракон і може вільно літати де їй заманеться і підпалювати коровам хвости.

Автор: Оксана Шамрай

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/oksana-shamray/kudi-podilisya-drakoni-abo-yak-z-yavilisya-taksi.html>